

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)	
Haasenstein és Vogler (enerMark 11.)	
Pestben: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9 sz.)	
Nyitási díjak:	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szállási részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legezelszerűben postai utalvány-lapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy órá 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, oleső könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Igazság az igazságért.

(Sz. J.) Arra nézve, hogy egy államban helyes, gyors és olcsó igazságszolgáltatás eszközölthetessék, szükséges, hogy az állam belélete igényeinek megfelelő s a lehetőségig rendszeres törvényekkel birjon, a törvények alkalmazását tiszta és -avatott kezek gyakorolják az állampolgárok között felmerülő peres kérdések eldöntésénél. A mi az elsőt illeti, e tekintetben lényeges különbség van még most a magyar korona területei között, mert a míg az ugynevezett erdélyi részben törvényhozási uton érvényben hagyattak az osztrák törvények, s azok szerint bárminő peres kérdés határozottan és tisztán eldönthető, addig a Királyhá-

gón tuli részben, az egy váltótörvényt s a polg. törvénykezési eljárást kivéve, rendszeres s a helyzet igényeit kielégítő törvények hiányában nagyon is tág tere van, úgy a bírói meggyőződésnek, — mely az egyének felfogása szerint nagyon is különböző lehet, — mint a jogvédők vagyis ügyvédek mesterfogásainak. Az egész állam területén e tekintetben az egyöntetűség nagyon is jól venné ki magát, s az által elkerültetnék azon bizonyos fokozatu abnormitás, s az igazságot szerető állampolgárok felfogását nagyon zavaró körülmény, hogy a míg p. o. Bihar megyében egy per egyképpen döntetik el, addig a szomszéd Kolozs megyében egy hason természetű pernek egészen más eredményt tapasztalható. Hogy azonban az ország külön részei között ezen különbözőség még mindig meg van, abból talán csak nem következtethető annak állandóvá tétele is, mert összes s az ország egész területére egyaránt kiható törvényeink rendszeres egybeállításának szükségessége már törvényhozásilag is kimondatott, s arra nézve úgy a törvényhozó testület a kormány részéről, mint a jogi irodalom terén a törekvés nem kevés jeleit tapasztalhatjuk, s úgy látszik, hogy csak a célravezető út és modor eltalálása hiányzik, hogy minél előbb állami beléletünk igényeinek megfelelő és az állampolgárok személy és vagyon biztonságát biztosító rendszeres törvénykönyvekkel rendelkezessünk. De hiszen akár milyen rendszeresek és jók lennének is törvényeink, ha azoknak alkalmazói nem felelnek meg állásuk követelményeinek, kedvezőbb helyzetben bizonyára nem lehetnénk, sőt jelen körülményeink között bátran elmondhatjuk, hogy igazságszolgáltatásunk meglazult hitelének rendbehozása egyedül a személykérdés helyes megoldásától függ. Mint tudjuk bíráinkat eddig választottuk, még pedig időről időre, s a míg akárhány bírói állomás választás útján is nagyon jól s az igazságszolgáltatás érdekének megfelelőleg lett betöltve, addig ugyancsak többször volt eset arra, hogy a választó kö-

zönségnek volt oka keserű kifakadásokra választottja ellen. Már most valjon a kinevezési rendszer teljesen megnyugtató lehet-e? Egyik mint a másik minden tekintetben kielégítő, kifogásolhatatlan, s különösen jelen, még mindig átmeneti időszakban tökéletes nem lehet; s főleg e tekintetben akár egyes, akár közönség részéről a jó indulat magában még nem elégséges a kellő eredmény eszközölhetőségére, arra nézve annál még valamivel több is igényeltetik. És ezen valami semmi sem egyéb, mint akár egyes, akár közönség részéről eltalálása azon ut- és módnak, melyen a személykérdés helyesen megoldható, s a mennyiben az emberi tökéletlenség és gyöngeség természetéből kifolyólag az nem egészen sikerült, vagy ha valamennyiben sikerült is, egy szigorú ellenőrzés mindenesetre szükséges s a netalán tapasztalható mulasztások avagy szabályellenességek komoly rendreutastást igényelnek; kérdés, hogy e tekintetben lehet-e valami előnye a kinevezési rendszernek a választási felett? Azt hisszük, hogy, ha igennel feleltünk e kérdésre, feleletünk nem szorul hosszas bizonyítgatásra. Egy rövid pillantás a gyakorlatra azonnal meggyőző állításunk igazságáról, mert hiszen eddigi választási rendszerünk korszakában nem vagyunk képesek példát felmutatni arra, hogy egy történetesen rozindulatú, elfogult, hanyag, avagy bármi más tekintetben hibás bírói egyén a kellő szigorral felelősségre vonatott s a szerint méltán rendre utasított és megbüntettetett volna, holott az igazságszolgáltatás nagyfotosságu érdeke, valamiut a közszolgálat természete, s különösen az igazságot kereső perlekedő közönség személy- és vagyon- biztonsága azt követelte volna.

S hogy lesz már most a kinevezési rendszer szerint? A bírósági tagok felelősségéről szóló törvényben e tekintetben célszerű intézkedés történt, s miután maga az igazságügyminister felelősséget vállalt az általa kinevezésre ajánlottakért és kinevezettekért, és így az ügyállás termé-

szete szerint a tapasztalható hiányokért és törvényellenességektől egy maga felelős, mint az illetőket szintén felelősségre szólíthatja, s fegyelmi eljárás útján a hibásaknak találtakat büntetheti és hivatalos állomásaikból elmozdíthatja, önként következik, hogy nem csak oka nem lesz semminemű elnézésre, sőt érdekében áll a lehető legszigorubbán ellenőrizni a bírósági hivatalnokok eljárását. Se szerint nézetünk szerint el van találva egy biztos alap arra nézve, hogy a jelen átmeneti időszakban az adott körülmények között az igazságszolgáltatás követelménye a lehetőségig érvényesíthetők. Miután azonban igen természetes, hogy a felelős minister nem állhat folytonosan a hivatalnokok háta mögött, hanem a kinevezés alkalmával beléjük helyezett bizalomból kifolyólag tőlük csak jót remél és vár, most már uraim kinevezettek, önkön van a sor megmutatni, hogy a mire önök vállalkoztak, annak meg is akarnak s meg is tudnak felelni; bizonyítsák be munkaságukkal, hogy méltók azon bizalomra, mely önökbe helyeztetett, adják minden lépten-nyomon világos tanujeleit annak, hogy önök állásuk követelményeivel nemcsak mint hazafiak, hanem egyszersmind a haza szolgálatában álló hivatalnokok is teljesen tisztában vannak, mert ezt várja önöktől az igazságszolgáltatás és az azt sovárgó nagy közönség érdeke, azt az általános személy- és vagyon-biztonság, az állampolgárok nyugalma, belső és külső hite, s egy szóval a közjóllét. Üdvözljük önöket, mint igazságszolgáltatásunk tényezőit, s jelen reformja bajnokait, és elvárjuk önöktől, hogy eljárásaik által a nagy közönség jog- és igazságérzetét a lehetőségig fokozzák, s ne szolgálatassanak alkalmat az öröme azoknak, kik szeretett hazánk bukását várják, kik önérdékük által elvakítatva, a legüdvösebb intézmények ellen is ágítálnak, kárörömmel és tétlenül szemlélik a bajokat, s mégis nem szégyenlik ezen haza polgárai közé számítani magukat. A jog és igazságérzet és a hazaszeretet vértjével felfegyverkezve,

A

„KELET” TÁRCZÁJA.

Az 1837-iki erdélyi országgyűlés története.

Békésy Károlytól.

(Folytatás.)

A rendek összegyűltek, de most már nem Kolozsvártt, hanem Szebenben; a fejedelem jogai közé tartozott az országgyűlést bárhová hívni össze: most a szász földre tette, hogy ne legyen, kikben erősödést és viszhangot találjon a gyűlés, mint Kolozsvártt a hallgatóság és fiatalságban. Az összejött rendek a mult idők vezérét Wesselényi Miklóst s a nagy szónok Szász Károlyt nélkülözték kiválólag sorakban. A fáradhatatlan vezér el volt zárva a kis hazába jöveteltől, távolléte nagyon megtehetszett a gyűlés magatartásán, egészen leért az a régi zajos, követelő utról, most a mindent meggondoló, ovatosan haladó gr. Bethlen János kezébe esett a pártvezérség, míg a kisebbség vezére b. Keménye Dénes volt.

A királyi hivatalosoknak szerfelett nagy számmal lett kinevezése által most inkább célt ért a kormány, mint 34-ben. A mult

országgyűlés felmutatta azokat a férfiakat, kik nem feleltek meg a kormánytól bennök vetett bizalomnak s a kormány védeke helyett ellene fordultak, most tehát e férfiak gondosan kihagyattak a kir. hivatalosok névsorából, habár ez törvénysértéssel járt is; így történt, hogy e gyűlésen a conservatív elem többségben volt s b. Kemény Dénesnek a hongyülés legtündöklőbb tehetségének az ellenzék élén igen gyakran egy éles tiltakozással kellett engednie a többség határozatával szemben. Mindazáltal a hongyülésen nem találjuk azt az éles ellentétet a pártok között, mely a 34-iki makacs hazafipárt és a megrögzött conservatívek között létezett; a most többségben levő conservatívek nemcsak az ellenzékét, hanem olykor igen fontos kérdésekben a kormánysszékét is leszavazták, a mint ezt később látni fogjuk.

Ápril. 17-én ültek először a képviselők össze. Az első teendő a leopoldi diplomára a királyi biztos által leteendő eskü volt, de a leérkezett diploma még nem fordult meg a rendek kezén, sőt arról a királyi meghívó levélben említés sem volt téve, míg a rendek részéről leteendő hódolati eskü annak főpontját képezte, tehát a képviselők nagyrésze a költével közlését követelte, hogy győződjék meg annak hibátlanágáról, minek megtartására a biztos esküt készült tenni. A kérdés hosszú vitát szült; már a kir. biztos tisztele-

tére kiállított katonaság megunt a várakozást és haza ment. végre 4 óra felé abban állapotok meg, hogy a diplomát kérni fogják ugyan áttekintés végett, de ha meg nem nyelik, avval is megelégednek, ha a biztos törvényesnek mondja. A küldöttség, miután az oklevél hitelességéről megnyugtató választ kapott, az országgyűlés megnyitására hívta meg a biztost, mi másnap nagy ünnepélyességgel meg is történt. Eszter kezét az evangeliumra téve, a fejedelem „lelkére” letette esküjét az alkotmány hű megtartására, mire a rendek is elmondák hódolati és egyesületi esküjüket, melyet Erdély rendei, mint a három nemzet képviselői, minden országgyűlésen le szoktak tenni, nemes törekvést és egyetértést fogadva fel. — E napon nagy vendégeskedések és ünnepélyességek folytak; a királyi biztos hűségi arany és ezüst emlékpénzeket osztogatott a képviselőknek, ily felirattal: „Ferdinando Primo Austriae Imp. Homagium praestitum Cibiui 1837.” egyfelől Erdély czimere-, másfelől a fejedelem képével.

A házban már alakulása alkalmával, midőn tagjait vette számba, kitűrt a panasza a szerfelett nagyszámu kir. hivatalosok ellen, kivált az ellenzéki szónokok részéről, kik elnyomatva érezték magukat általuk. Sőt a kir. hivatalosok között is akadtak hazafiak, kik saját állásukat megtámadták, így Barcsai János: „a kir. hivatalosok — mondá — ugyszólván csak

magokat képviselik . . . ha ebben igazítást tenni sokáig késünk, bátran állítom, hogy alkotmányunkat a végső veszélytől megmenteni b. jos lesz.” Több napig tartott e tárgy felett a vita; a hongyülés teljes mértékben érezte e tárgy fontosságát, mert a mint Zeyk József mondta: „a lajstrom szoros megbírlása egy azon fontos tárgyak közül, a melyektől függ, ugyszólvá alkotmányos létünk, és valósággal nem annyira azon csodálkozom, hogy most oly sokan és oly terjedelmesen beszélnek erről, mint azon, hogy eleink oly ritkán fordították erre figyelmüket, a midőn tudjuk, hogy a lajstrom határozza el, kik legyenek az országgyűlés tagjai.”

(Folyt. köv.)

Berlini levél.

Deczember 29. 1871.

(Ünne, i kárneval. — Sok pénz s kevés érték. — Jótékony célú bazárak. — Egy párbeszéd. — A karácsony a porosz udvarnál. — Császári ajándék. — Különböző karácsonyi szokások, babonák és játékok.)

Bátran el lehet mondani, hogy karácsonyt ünnepelni csak a német tud. Berlin 3—4 hétig egy óriási piaczhoz hasonlított, melyet megszámlálhatlan sátrak és zöld fenyves erdők borítanak. A siető hordárok úgy néztek ki ez idő alatt, mint valami járó-kelő csomagok; személyiségeket a sok, papírba göngyölt tárgyak

kezdjenek munkájukhoz, mert csak ugy számíthatnak a legnagyobb jutalomra: a közölségre és az önmegnyugvásra.

BELFÖLD.

Szilágy-Somlyó, decz. 25. 1871.

(Vége.)

Hogy azonban az érvényesítés mily nehéz volt, bizonyíthatják azon 48 előtti országgyűlési jegyzőkönyvek, melyekből kiválgatjuk azt, hogy a nemzetrendelethez legnagyobb része a törvénytelen rendeleteknek nem teljesítése szorított egyfelől s másfelől, hogy a létező törvények valóban is életbe léptessenek.

A fontos tényezők e tudában a megyék voltak. Ma már lehetetlen oly kormányt Magyarországon képzelni, mely törvénysértéseket elkövetne a nélkül, hogy az legott feleletre ne vonassék az ország törvényhozó testületétől s viszont lehetetlen feltételeznünk azt, hogy hazánkban törvényhozása saját jogaink eltiprására segédkezet nyújtson a nélkül, hogy ön nemzetünkkel ki ne mondjuk azon ítéletet, mikép oly nemzet vagyunk, mely annyira sem képes saját választottait megítélni, hogy jogait, feladotát testületet választ, és így ebből kifolyólag ma már nemzeti létünknek garanciája nem a megye, mely különben is gyenge volna, garanciája a népképviselő s a felelős parlamenti kormány, s mindazon erők, melyek a törvények végrehajtására ezektől megvonnak, legyen az akár megyei kézből, akár más kezektől, csak magának az alkotmány-nak gyengítésére szolgálja.

Magmaradt azonban a megyének szép és nemes elhivatása, mert a közből vitákból kelt pártkülsemelek nem itt fognak eldőlni, összes erejét saját haladhatása felé irányozhatja.

Hogy a közigazgatás gyors és pontos legyen, azt folytonos ellenőrzhetése által eszközölhetni; hogy ha netán oly intézmények jönnének felülről, melyeket sérelmeseknek tart, segíthet azon felírás által, s ha ez sem segítene, ott áll a törvényhozó testület.

Hogy utai jó karban legyenek, a közmunka erők helyes felosztása által eszközölhetni, s hogy a helyesen felosztott erő egyszerűen jól is használtassék fel, állandó választmánya által erre is behat.

Hogy az eddig elhanyagolt árva ügyek jobban folyjanak, saját árvaszéke által e felett intézkedhetik.

Hogy az alkotmány élvezetére érett népet neveljen, a megye kifolyása, az iskola tanács behatárolás intézkedhet. Működés és alkalom van tehát nyitva arra, hogy anyagi és szellemi felvirágzásunk eszközeit felhasználva, saját jólétünk előmozdításuk, s higgyék el önök uraim azt, hogy hasznosabb polgára az a hazának, ki bármelyik úton ezek közül a köz felvirágzására működik, s ki tettel mutatja azt, hogy az ország boldogítására, a közjó előmozdítására által hozzájárul, hasznosabb s üdvösebb működése mint annak, ki sallangos kitételekkel s csúf mondatokkal, természet adta szónoki tehetséggel, csak a szenvedélyek ingerlésére használja fel.

között lehetetlen, hogy felismerhették még övéik is. A bérkocsik szintén nagy papírtörlőkhöz hasonlítottak, annyira tele voltak cukorművek, játékszerek — s más ily tárgyakkal. Minden bolt előtt egész sora nyult el a különböző fogatoknak, melyek a karácsonyi ajándékok ezer meg ezer nemét szállították haza; a tolongó sürgős-forgás, szakadatlan kocsizás és a fényesen világított üzletekben az árulás gyakran esti 10 óra után is tartott. Szóval a karácsony Berlinben valódi kárnevelő s alig hiszem, hogy az évnek bármely más szaka képes legyen annyira örömet, élénk, vidám életet felmutatni.

Ily nagy előkészületek látására azt hiszi az ember, hogy nincs, nem lehet betöltetlen kívánság, csalogató várakozás a város lakói közt; holott, ha a vásárolt cikkek nagyobb részét közelebbről tekintjük, ha látjuk azon hihetetlen pazarlást, melyet az ünnepi ajándékok körül elkövetnek, egyszersmind látni fogja azt is, hogy e tömérdek csillogó semmiségre nagyon is reá illik a latin mondat: *parturiunt montes: nascitur ridiculus mus!* El lehet mondani, hogy száz ember közül 99 haszontalan semmiséget vásárol s ajándékoz másnak. Az ajándékozást valóságos fanatizmussal üzik még a családi körön kívül is; még az oly egyéneket is, kiket alig szenvedhetnek, ajándékokkal halmozják el, kiknek aztán természetesen viszonylagos ajándékokat kell adniok és így valóságos verseny keletkezik a tékozlásban. A szolgáló osztály követelése karácsonykor uraikra nézve tökéletes adó; házi gazdám szájából hallottam panaszkodni, hogy a cselédnél, ha jókora

Az bizonyos uraim, hogy az alkotmányos élet fejlődésének egyik feltétele az, hogy a haza polgárai magok közreműködésének a haza ügyének előmozdítására, tekintetbe véve azt, hogy a haza birtoklására, mindnyájunknak egyenlő joga van ugyan, de jogunkat csak az esetben tarthatjuk meg, ha a köznek gyakran érdek nélkül is szolgálunk. És az alkotmányos élet már ön maga feltételezi azt, hogy a haza minden polgára, a haza előmenetelére közre működjék. Feltételezi ez azonban a közrészvétet.

Ha mi uraim nem fogunk az új megyében a közjó előmozdításában tettelegesen részt venni, ha összes részvételünk csak az egyének irányában mutatkozó rokon- vagy ellenszenvennek vezetne, akkor uraim, ha ügyeink rosszul folynak s az új megye, mert annak tagjai életjelet nem fognak adni, ön magában fogva elenyészni. De akkor uraim a hibát ne is keressük másban, hanem keressük magunkban, mert a szabad mozgathatóság magára a megye közönségére is bisztoztatja, a megfeszített munkaerő bizonyára az előhaladást is eredményezi.

Az új megye helyzetét a jelenlegi törvény bár ha nem is irta eléggé szabatosan körül, annyi minden esetre tény, hogy főbb vonásokban a megyének viszonya az államhoz és kormányhoz körvonalozva van ez már egy előlépés s kigazolás azon zavarból, mely törvények nem léte miatt az utóbbi időben a megye és kormány közt — gyakori surlódásokra adott alkalmat.

Körül van egyszersmind a megyében a kormány képviselőjének, a főispánnak helyzete írva.

Megszűnt azon állás ezutánra már pusztán méltóság lenni, mert mint nem valának beillesztetők a K. K. és R. R. mint olyanok, az új alkotmány keretében, úgy méltóság mint hivatalos állás, demokratikus alkotmányunkban be nem illeszthető. Már pedig újabb törvényeink szerint a főispánság hivatalos állás.

Maga a miniszter ki kinevezi, ki főnöke, helyzeténél fogva, tetteit felelős lévén, nem tarthatja magát a méltóság köpenyébe, nem lehet tehát, hogy az, ki annak törvényes rendeletei teljesítésére örködni tartozik, csupán dignitárius legyen!

Demokratikus alkotmányok egy általában nem ismernek oly szolgálatban lévő tisztviselőt, mely csak fényes hivatali helyzetet ruház az egyénre, de a munka kötelezettséget ne követelje, ki szolgálatba az az bármely állásba legyen is — ama két nagy alkotmányos tényezőnek, melyek együtt véve a törvényhozást képezik: királynak és ország képviselői egyetemének eljárásaiért felelős. Felelős pedig a főispán is, nem közvetlenül, hanem közvetve azon kormány által, melynek bizalmát birta szerencsés, s mely kormány viszont felelős azért, hogy bizalmát nem méltatlanságban helyezze.

Ily szempontból indult ki a jelenlegi törvényhozás is, mely a főispánnak a terhes kötelező teljesítésére erőt is ad, midőn annak 53-ik fejezete értelmében, a végrehajtó hatalom képviselőjévé teszi s a c.) pontban erőt is ad arra, hogy a törvényes rendeletek végrehajtását eszközölje. Ennek következtében a felelősség nagy mértéke súlyosodik reá rá há-

összeg pénzét nem kap az ünnepi ajándék mellett, napokig tart a duzzogás.

Annival nagyobb dicsőréttel kell fölmelnem, hogy a jótékonygyűletek bugósága karácsonyi kiállításokat szokott létrehozni szegény árvák, szűkölködő özvegyek fölségítésére s hogy a munkás felebarátai szeretet jótékony célú bazárjaival arra szokott törekedni, hogy a szükségben es gondok között élők számára is diszes karácsonyfát állítsanak fel. A bazárak közül legkeresettebb a kir. kastélybeli volt, hol Frigyes Károly herceg három leánykájával ajándékozott — merő tiszta aranyért! — a rokkant katonák javára. Számos vevők között megjelent az őz császár is, nyájasan megcsipdeste kis unokáinak szép orozait s tőlök a legdrágább tárgyakat vette meg.

Hasonló nyájassággal tette bevásárlásait egyedül, minden kíséret nélkül a nagyon kedvelt császár más helyeken is és érdekelten tudakozódott a kereskedés menete felől. Többek fölött egy üzletfőnök így szólt: „Felségád ez évben kétszeresen vásárolhatna bé, mivel a múlt esztendőben . . . .” „Igen, kedvesem! (Liebster)“ vágott szavába a császár, „akkor nem volt időm, sokkal fontosabb teendőket tartottak elfoglalva, arról kellett gondoskodnom, hogy a kereskedés itthon ne pangjon sokáig és az elmullasztottat majd kipótolhassuk.” E császári felelet természetesen gyors szárnyakon terjedt szét mindenfelé.

A karácsony a császári udvarban egészen családiasan szokott megtartatni; a nagy bálteremben hosszú, fehér terítővel bevont asztal-

romlik a kötelezettség, hogy megyéjében az ügymenetek a törvények értelmében, s a haza polgárainak kielégítésére folynak, nem ismervén a tisztviselő hivatalos eljárásaikban sem rokon-, sem ellenszenvet, tiszteletet tartozván szerezni azon törvényeknek, melyek hazánk alkotmányát képezik.

Igy és akkor, ha a törvények végrehajtói, a törvények értelmében járnak el, s ha a haza minden polgára a törvényt mint olyat fogja tekinteni, melynek védelme alatt palota és kunyhó lakója egyiránt biztos nyughatik, a haza felvirágzása is következend.

A főispántól uraim tehát mint a végrehajtó hatalom képviselőjétől, ezutánra mind a kormány mind a közönség sokkal többet követelhet, mint eddig téve, mert az, ki e tisztelet viseli, a külügyek menetére folytonosan örködni tartozik, s a közügyek menetét figyelemmel kell kísérnie. Ha hibát lát, azt orvosolnia kell s azon törvényes eszközöket felhasználni, melyek annak elhárítására vezetnek.

Megeshetik, hogy kötelessége töle gyakran áldozatokat, egyéni rokon- vagy ellenszenvenek felrételét kívánja, de ha teljesítette kötelességét, öntudata mindig nyugton lehet.

És most engedjék meg nekem, hogy saját személyemre térve, mint a megyének ide-tova 6 év óta főispánja s a közgyűléseknek rendes elnöke, megköszönjem azon szívességet, melylyel irányomba viseltettek, s ez által nekem az elnöklést könnyűvé tévők.

Dicsőkedhetem önmagamnak, hogy akkor midőn hivatalba léptem, önöknek rokonszenvével találkoztam.

Büszkén nézek vissza azon időkre, midőn önök bizalma felém többször nyilvánult. Igyekeztem hivatalos eljárásaimban, hazánk törvényeinek megiszlárítására közreműködni, igyekeztem saját meggyőződésemet s hitem szerint igazságosnak lenni s azon politikai utat követni, melyet én részemről fejlődésünkre nézve legüdvösebbnek tartok. S azon nehéz helyzetet, mely az átmenet miatt mindnyájunkra súlyosodott, tölem telhetőleg, lehető legkevesebb érezhetővé lenni. Igyekeztem, mert különböző nemzetiségek is laknak a megyében, a tanácskozásokat úgy vezetni, hogy a nemzeti surlódások kikerültesse.

S ma már visszatekintve pályafutásomra, nyugodtan tekintek a múltba — ez eljárásba ugyan önök higgadottsága s megfontolása volt azon alap, melyre támaszkodhaték s ha visszatekintünk jegyzőkönyveink soraiba mind annyi határozatainkat felmutathatunk, hogy azokat nem a szenvedély, hanem az érett megfontolás s jozan meggondolás következtében hoztuk, s alkotmányos kormányunknak alkotmányos eljárásaiban mindig támaszra valánk.

Legvégre köszönöm önöknek, most már lelőpő hivatalársaim szíves közreműködésüket.

A közigazgatás és törvénykezés két vezetője, az első és második alispán urak kötelezettségeiket mindenkor teljesítvén, nyugodt öntudattal léphetnek az új térre, melyet a sors számukra kijelölt.

Egy szorgalmas s munkás időszak volt az rájuk nézve s terhes feladatuk gyakran fészített munkaerőt kívánva, ők azt teljesítették.

lokát állítanak fel, azokra diszes karácsonyokat és a meglepetés adóra és elfogadóra nézve oly örömteljes, mint épen egy polgári házban. A hercegek és hercegnők egymásközött is cserélnek ki ajándékokat, melyek rendszeren műremekek, könyvekből s egyéb ritkaságokból állnak. A császár ilyenkor kedveltebb embe-reiről is meg szokott emlékezni; ez alkalommal Bismarck külügyérnek, Moltke tábornagnak és Roon hadügyminiszternek önkezűleg irt levél kíséretében saját bronzmellképét küldte ünnepi ajándékba.

Alkalmoszerűnek találom levelem végén néhány karácsonyi szokást, babonát és játékot följegyezni.

Berlinben az aranyos almával és dióval, cukorkenyérrel, mézes kalácsokkal megrakott karácsonyfát, valamint a többi ajándékokat is Ruprecht (Róbert) der Weichnachtsmann szokta hozni. Az ételre nézve, melyet karácsony estvéjén költenek el, eltérő szokások uralkodnak: a mezővárosokban potykát esznek, nyugati Poroszországban mákot, Szászországban lúdsültet heringsalátával, Thüringia- és Frankoniában pedig disznópecsenyét.

De sokkal eredetibbek azon babonák melyek a nép között maig is élnek. Közép Németországon azt hiszi a nép, hogy karácsony-estvén a fák megegyeznek mind kivirágognak, s hogy az állatok jósló tehetséget nyernek. Egy földmives nem adott ugyan hitelt ennek, de kíváncsi volt mégis megtudni: mi igaz lehet a babonában? S mily szörnyű volt rémülete, midőn istállója ajtajánál hallotta, hogy egyik

Legyen tehát nekem szabad irányukban a kormány elismerését, mint annak közege itt kifejezni s egyszersmind kifejeznem az összes többi tisztikarnak és azon tagjai iránt köszönetemet, kik az igazság utjáról el nem térve, hiv szolgálai valának a királynak, hazának és megyének s kiknek szívemből kívánom, — éljenek sokáig boldogul!

Miután ezen bezáró és megnyitó beszéd a bizottmányi tagok részéről harsány éljennel fogadtatott s gr. főispán urnak a volt tisztikarra vonatkozó elismerő nyilatkozata a tisztikar nevében elsőalispán Lázár János — a megye törvényszék nevében pedig másod alispán és ujjában kinevezett kir. tszéki elnök Huberth Iván által megköszönve viszonztatott, a megalakultnak nyilvánított s elnököleg megnyitott új bizottmány a főispáni meghívó levélben kitűzött tárgynak a candidáló bizottságnak megválasztását eszközölve, s ezen eljárás eredménye minden egyes tag részéről annál nagyobb érdeklődéssel vártatott be, mert nem csak tájékozásul szolgált a f. évi 28. dec kitűzött tisztujtásra nézve, hanem első mérkőzése volt a megyei pártoknak az új keretben.

A győzelem határozottan a jobb oldal részére dőlt el, mert a bizottmányilag megválasztott 3 tag mindegyike jobboldali s örmelm hozzá tehető, hogy a főispánilag kinevezett 3 taggal együtt tiszta jellemű, független állásu, tapasztalt férfiak, kiket a tiszti kijelölés eszközésénél bizonyára csak azon cél fog vezérelni, hogy az új megye jellemes, képes és nunkás tisztikart választasson a kijelölések folytán.

Nem lévén több tárgy kitűzve, a gyűlés négy az nap befejeztetett s mindenki azon megnyugvással távozhatott, hogy az új bizottmány, melyben a birtok, értelem és a nép választottai oly harmonikus arányban képviselvek, hogy az átmenet minden rázkódás nélkül megtörtént hivatásának az új formák közt is bizonyára alkotmányos szellemben s a közjórai törekvéssel fog megfelelni.

Nem tehetem végül, hogy még egy figyelemre méltó körülményt meg ne érintsek; s ez az, hogy a gyűlést követett diszes főispáni ebéd a felköszöntések öszinte nyilatkozataiban kik azon örvendős jelenséget tapasztalhatta, hogy a vegyes lakosságú megyében, melynek nagy része román, az újabb bizottsági alakulás következtében ezen nemzetiség is értelmi tökéjteljesen érvényesítettnek látja, s annak következtében, az egyes román szónokok nyilatkozatai szerint az egyetértés és testvéries közreműködés ismételt fel is ajánlatott s biztosított, a testvér magyar elemnek a megyei önkormányzás alkotmányos jövőjére nézve.

Aranyos-mente, az év végén.

Br. Kemény Gábornak a m. ludasi vas-uti állomás hozzáférhetetlensége ügyében tett interpellációja s az arra adott ministeri felelet alkalmából kiindulva, helyén van a m. ludasi et comp. kongó, üres állomási helyek ügyének további szellőztetése.

Midőn a m.-ludasi, földvári (nem tudjuk miért kocsárdi? épen ugy lehetne újváriak neven) gyéresi vasuti állomások megállítatni

lovaig szóló a másikhoz: „Ez évben bizonyára megszabadulunk gazdánktól!” S valóban: szegény földész nagy ijedtsége miatt ágyba került s nem sokára lovai a temetőbe vitték. A babona azt is állítja, hogy ez este minden víz borrá változik; mire a csaplárosak azt jegyzik meg, hogy ez csak akkor volna nagy csoda, ha nálok egész éven át nem ez lenne az eset.

A különböző társasjátékok közül, melyeket a vidám fiatalság karácsony estvéjén szokott játszani, sajátos a következő: a társaság egyik tagja golyót veszen kezébe s aztán rendre mindegyikhez elmenve vagy zsebébe nyúl, vagy kezét fogja meg, mi közben a golyót titkon valamelyiknél hagyja; most a társaságnak ki kell találni: kinél van a golyó? s a ki nem mond igazat, zálogot ad. Ez egészen a mi gyűjtőjátékunkra emlékeztet. Hasonló mulatság az ugynevezett „zsákjáték”: valaki fejét zsákba dugja s tenyerét hátára teszi; ekkor egy másik lassan reá üt s ha az első kitalálja, hogy ki ütötte meg, ennek kell fejét zsákba dugnia. Ez is előfordul nálunk is, de már csak a gyermekjátékok közt. Angliában egy jó régi karácsonyi szokás uralkodik, t. i. a szoba baltozatára egy fagyöngy vagy puszpángagat függesztenek fel, mely alatt a társaság férfi tagjai minden nőt megtánczoltatnak, kiknek ezért egy-egy csókkal kell adózniok. E pompás angol szokást — hiszem minden fiatal ember egyetért velem — hozzánk is jó lenne behozni!

D e á k G e r ő.

czéloztattak, többen felszólaltak ezek ellen a czélszerűség s a természetes irány fekvése szempontjából, azonban azok által, kik ezeket parforce ki akarták vinni — agyonhaltattak. Hogy melyik félnek volt igaza? a következmény igen kézzel foghatólag, bár sajnosan igazolta. Ott áll a ludasi állomás a pseudó Fiumével szemben, most még, miután a természet ura ingyen hidat épített, némileg használható, de ha ugyan azon fő ur egy szellettével elfújja a jéghidat, hozzá férhetetlen állapotban. De lesz hid! majd ha fagy!

A tordamegyei bizottmány Egy üfnelelt pillanatában, az igaz, hogy kimondotta „16-gy en hid, de a szó elhangzott, — s a hid . . . .“ kékis az éji homályban. De ugyan mi-ből is akart a tordamegyei bizottmány hidat verni? Saját domestikájából? erre Pulh Ignác pénztárnok azt feleli: „ubi non est, ne keress.“ Kivetjük rovataiképen? — Kire? Hat, hét községen kívül a többi, legkevésbé sem lévén érdekelve, egy fillért sem akar adni. Felépítjük adakozás útján! a „Telep“ ajánlott is már e czélra 1000 frtot. Jaj! de ez még 1/20 annak is a mennyiben került a kutyafalv államhid, most pedig két annyiban kerül az építkezés. Hát a többi pénz, hol vagyon? keressük, de nem találjuk. De van egy utolsó remedium, az állam kiapadhatatlan forrása Fájdalom! ennek sincs kedve hozzá, hogy egy néhány községet vagy valakinek szép szakálláért 30—40 ezer frtot kidobjon. Mit csináljunk hát, midőn a végső segédeszközből kifogytunk? Egy élczeini szerető barátunk az inveniálá, hogy tegyünk a ludasi állomás ház alá borsót s gurítsuk a keze-hadrévi térére, úgy teljesen rendben leszünk. Szó, a mi szó de valóban nagy ideje, hogy a közlekedési minster tegye tanulmányozása tárgyává az erdélyi szerencsétlen vasuti viszonyokat s a meny nyiben lehet hozzá helyre a mult rakásra hamozott tévedéseit. Mi azt hisszük, hogy kévésebbe kerül egy új állomást állíttatni a meglévőből a Maroson innen, mintsem ki tud mikor hidat építtetni a Marosra. Emellett sz a czélszerűség s a környék igénye is. Evel ehuron pendül a földvári (ita dicta kocsár) állomás is. Ehez ugyan hozzá lehetne férni, senkinek sincs kedve... „a gyönyg életre ez még haszontalanabb portéka, mint a más s a ki csak teheti, a vinczi picinyi állomáveszi igénybe. Jobb is lett volna ezen földvásemmi czélnak meg nem felelő, legfelyebb panorámában optikai pontul szolgáló állomámerőben felhagyni s a súlypontot F. Vinczen tenni át. Az eredmény igazolva ezen állításukat is. Hátra van még a gyéresi állomás. Ről azonban, minthogy még csak „in fieri“ van legfelyebb annyit mondhatunk, hogy nek is van egy achillesi sarka, melyet még dig homály fedez, de ha lelepleztetik, félő, hogy egy második Sztána előálljon. Ezért hát újból is ezt kiáltjuk: „videant celsules ne quid detrimenti respublica capiat.“

Többen*)

KÜLFÖLD

Kolozsvártt, jan. 4

(S.) A francia nemzetgyűlés 29-én elnapolta magát január 3-ig. Előtt azonban még szentesített egy törvényjavlatot a bankügyről, mely felett a heves folytak volt. E törvény értelmében a frank bank felhatalmaztatik, hogy a jelenleg főlomban levő bankjegyeket 2 milliárd 800-ló frank mennyiséggel fölemelhesse s 10 frankos jegyeket is adhasson ki; ellen köteles ezért a bank a magán pénzintézet által a kereskedelem és ipar könnyebb kibocsátott jegyeket beváltani. Az ezen törfeletti debatte nagyon izgalmas volt. Is általunk már említett beszédében nagyon l-sulyozta s megrögtta „ama vétkes elővigylanságot“, melyek indokul szolgáltak Bisk legutóbbi sürgönyének.

Azon bizottmány, mely a francziad újjászervezésével foglalkozik, decz. 29-ét a szolgálati időre vonatkozó kérdéseket vitatkozik. Miután Trochu és Ducrot r-nokok, Sarrette és Chasseloup-Laubat ur-hallgattattak, a szolgálati idő 23 szóval llen, 14 évre határozottott. E szavazatból következik, hogy a fiatal harcosok ög egymásután kényszerítvők zászló alatt ni. Ezen egész idő alatt a hadügyér rendése alatt kell csupán állaniok. Ezután a szoti idő a tényleges hadseregben 5, az első takban 4, a másodikban 6 évig fog tartanly többi a terület védelmére alkalmaztatik. Ihu két órai beszéde a többséget az öt évi gálati idő elfogadására bírta.

*) Szerintünk a meglévő állomások átvése igen nagy nehézségekkel járna, s e helyett a meglévőknék újjakkal való kiegészítése lenne stv. A mi a ludasi hidat illeti azt ha Tordamegy a telep, vagy az állam nem is, de egyesült erővök a legkivált a körülbe fekvő községek csakugmeg-csinálthatnák, mert mindnyájoknak közös a De szolgának a kérdépes mások is. Sk.

Angliában sem épülnek nagyon azon hév és roppant kiadások felett, melyekkel e mű létesítettik. Midőn a „Times“ a franczia köz-társaság elnökének és pénzügyének a jövedelmekről a nemzetgyűlésben mondott beszédét bírálgtja, így szól: „Francziaország főfeladata, hogy a pénzügyi krisistől megszabaduljon. Nem kételkedünk, hogy a nemzet magára hagyva, veszteségeit ismét helyre fogja útni. Ennek feltétele azonban, hogy a kormány a békére hajlandó legyen. Szerencsétlenségre Thiers azon férfiak közé tartozik, kik azt vélik, hogy béke-ohajaiak legjobban háborus készülékekkel fejezik ki. Tudnia kellene, hogy ha Franciaország nem tud harcolni, fizetnie kell; és hogy a hadikárpótlás lefizetése előtt nincs eszköz kezében, a 360 millió font sterling által okozott hégzagok kitöltésére, hogy tehát a nemzet összes ereje a hadügy helyett a pénzügy rendezésére fordítandó. Tulzolt sietség és vágy a boszu élvezetére, Franciaországra a nyomor oly örökségét fognak háritani, mely a boszu szenvedélyét messze tulélné.“

Amerikába is elnrkezett a hatalmas „international.“ Hogy mennyire fog menni ott ezen utopikus egyet és irány: nem tudjuk; de hogy a yankéek praktikus világnézetlén a nemzetközi munkásegylet idealismusa hajót-rést fog szenvedni: több mint bizonyos.

A new-yorki kommunista tüntetésre vonatkozólag a „V. Y. H. Z.“ a következőket írja: A kommunizmusnak dicsőítése ismeretlen volt ez országban, s ép oly kevéssé tisztelt. Ez eszmének barátjai néhány kisebb zugkores-mában találták ki bor és pálinka közt világ-boldogító terveiket, s alig hozott valamely lap megjegyzést itt- vagy ottlétükről. De rendőrbiztosaink ostobaságának sikerült e társaságot előtérbe tolni. Az internationale tagjai vasárnap, decz. 10-én a városon keresztüli körmenet által nagy halotti ünnepélyt akartak rendezni a kommünnek Párisban kivégzett vezéréért, de az ünnepély betiltatott a nevezett rendőri bizottság által. Az internationale barátjai már örültek, hogy egy kis vértanúságra tehetnek szert, küldöttséget küldtek a mayrhoz s a rendőri biztossághoz; de reményeikben csalatkoztak, mert 17-én zavartanul megtart-hatták ünnepélyeiket, mivel a rendőrbizottság utólagosan kijelenté, hogy nincsen jogában a körmenetet megakadályozni. Az európai kormányok példát vehetnének, hogy miként kell bánni a vértanúságra vágyó socialista főnökkel.

A KELET magán-távirata.

Felajlat Posten, jan. 4. 10 ó. 30 p. d. e.

Érkezett: jan. 4. 11 ó. 10 p. d. e.

Lónyai, Kerkapoly, Szláv, Tisza miniszterek és Bedekovits hán tegnap a horvát kérdésben tanácsot tartottak. Az eredményről a hírek eltérők, állítólag az alkudozások a horvát nemzeti párttal teljesen megszakítottak s az országgyűlés feloszlatása elhatározott. A miniszterek azután Andrásyval conferáltak. Más hírek szerint az alkudozások folytatattának.

Strossmayer püspök Napjlyban jelentékenyen megbetegedett.

Új évi fogadás alkalmával Vilmos császár ismét a békét hangsúlyozta.

A francia hadsereg atiszteji számára németnyelv tanfolyam állíttatott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 4-én

— Deák Ferenczről, mint rendesen, ez újból is tiszteltet a Deák kör, elnökének Justh Józsefnek vezérlete alatt, szivélyes szavakban kívánva az öreg urnak minden jót, ki szokott egyszerűséggel viszonozni az üdvözlöt, s boldogabb és örömtéjesebb évet kívánt, mint az elmúlt volt. Pest városának küldöttsége szintén fölkereste a nagy államférfiut, valamint a miniszterelnököt (táviratilag) és a belügyért, kit megkért, hogy a felséggekkel is tudassa a város szerencse-kívánatát. — A képviselőház elnökét, Somssich Pált, hasonlóképp üdvözlé a Deákpárt, Lónyai és Andrásy grófoknak pedig — kik Bécsben mulatnak — táviratilag kívánt boldog újévét.

— A dobokamegyei tisztviselői választások első napi eredményét m. h. 30-diki számunkban immár közöltük; a 29-én és 30-án megválasztattak és kinevezettek a következők: Anca Péter árvaszéki elnök Szabó Imre, Mán Tivadar árvaszéki elnökök Butyka Dániel jegyző. Hatfaludi Mor szolgabíró az Egregy-Almási járásban; Hatfaludi Zsigmond szolgabíró a Páncsólcehi járásban; Csiki László szolgabíró a Dobokai járásban; Kászonyi Ferencz szolgabíró a Buzai járásban; Fejérvári Károly szolgabíró a Kerláti járásban; Bodo Sándor szolgabíró a Sajói járásban; Gombos Mihály orvos a felső kerületben; Wessprémi Ferencz orvos az alsó

kerületben; Reichelt Ferencz állatorvos a felső kerületben; Wünsche Agost állatorvos az alsó kerületben; Becsky Pál erdész ideiglenes minőségben; Csorba György levéltárnok és Placintár Ödön iktató. —

— Szamosújvár szab. kir. város közönségnek f. hó 2-án tartott ülésében felolvastott Simay Gergely törvényszéki elnök és Bárány Lukács törvényszéki ülnök lemondási nyilatkozata a város kebelében általok eddig elfoglalt polgármesteri, illetőleg törvényszéki főbírói állásról. A közgyűlés — Molnár Antal országgyűlési képviselő indítványára — mind két derék volt tisztviselőjének eddigi buzgó hivatalos működésökért jegyzőkönyvi elismerést szavazott, s őket egyszersmind tiszteletbeli közönségi tagoknak választotta meg, a polgármesteri szék ideiglenes betöltésére pedig választási napul folyó hó 9-ét tűzte ki.

— Beőthi Zsolt munkatársunknak, lapunk tárczájában megjelent regénye, Biró Márton, külön kötetben is megjelent. Az igen élénk színekkel és eredeti humorral írt életkép bizonyára megérdemelte a külön kiadást, s új előfizetőinknek eléggé nem ajánlhatjuk a könyvet, legkivált most, midőn regényirodalmunk oly szűk termést mutat.

— Színházunk első álarczos bálja e hó 11-én lesz, melyet még egy fog követni, mindkettő béreltszűnetben. Az elsőhöz a páratlan, a másodikhoz a páros számú bérlőknek lesz joguk.

— Szerdahelyi Kálmán megkérte ugyan b. Orczyt, hogy az 1873-ik év tavaszáig érvényes szerződésének kötelezettsége alól fölmentse, az intendans azonban udvarias levélben adta tudtára páratlan művészünnöknek, hogy e kívánságát nem teljesitheti, mivel az intézet ily erőt nem nélkülözhet. Nem is lehet Szerdahelyinek máshol helye, mint az első magyar színpadon.

— Bál hírek. A farsangi idényt városlunkban a keleti vasut mérnökei által szombaton a Redoute teremben Karácsonfával rendezendő fényes táncvigalom nyitja meg. A kolozsvári önkényes tüzoltó egyet a sétatér javára rendezendő táncvigalomra báró Huszár Sándornét kérte fel bálanyának.

— Perpetuum mobile. Maurer Béla országos kortes — mint lapunknak Pestről írják — Buda-Pesten időzik. A jeles hazafi útjának azonban a nagy vasuti kölcsönnel semmi összeköttetése sincs.

— Tordamegyében a tisztujtásokat f. hó 23-án ejtik meg. Alispánságra a pártok közmegegyezése Miksa Eleket, főjegyzőségre Szentkirályi Gábort jelölte ki.

— Veress Ignác a n.-szebeni államgymnasium tudós igazgatója szorgalmas tollából Virgilius Aeneisének folytatása jelenik meg köz elebről. E becses füzet baráti megemlékezésül Brassaí Sámuel kritikusnak lesz ajánlva.

— A világhírű szemész dr. Jäger Frigyes mlt hó 26-án Bécsben meghalt s végkiváratához képest döblingi családi sirboltjába szállíttatott.

— Vrede József, I. Miklós császár egykori szárnysegéde, életének 72-dik évében elhunyt.

— Nemzeti színházunkhoz rendre ajánlgatják a legalkalmasbb és legilletékesbb műveztöket. Részünkről igen ohajtanók, ha a színház igazgató választmánya az általa készített szervezési munkálatot saját útján mielőbb közötenné. Ha egyszer a színház leendő tisztviselőinek a munkálat által megszabott hatáskört megismerte, a saját bizonyonyal alaposabban hozzászólhat a kérdéshez, mely egyén legalkalmasabb e hatáskör betöltésére. Ajánljuk az illetékes közegek figyelmébe.

— Szabó Károlytól, muzeumunk érdekes könyvtárnokától igen becses közleményt hoz a „Századok“ legújabb füzeté. Ez a Homonna Sztárai családi levéltáráról tett jelentése, melyet a történelmi társulat megbízásából írt. Alkalmilag megemlítjük, hogy nagyérdemű tudósnak vegyes művei közelebről látnak Ráth Mór kiadásában két vaskos kötetben napvilágot. A diszes kiállítás munkához Szabó Károlynak Simonynál készült kitünően sikerült fényképe lesz mellékelve.

— Hann Rudolf, vándordal és cythera társulata városunkba érkezett, s tegnap a Biasini szállodában mutatta be magát.

— Chicago tanácsa közli a legközelebbi égés által Szenvedett veszteségeket. 250-en megöltek 98.500-an fedél nélkül maradtak. A vagyon veszteség körülbelül 290 millió dollárra becsültetik, melyből 100 millió biztosítás által volt fedezve, azonban a biztosító társulatok csak egy harmadát voltak képesek kifizetni. Chicago lakoi egész erejükkel azon munkálnak, hogy városukat mielőbb felépítsék és bizton remélik, hogy két év alatt az oriai tüztengernek minden nyoma eltűnik.

— Chorinszky Gusztáv a nevezetes bűnp r hőse az erlangeni feiginteztetben közelebről elhunyt. —

— A pesti színházban is II. Rákoczy Ferencz fogságával nyiták meg az új évet.

— Dux Lajos egészen lefordította Göthe Faustját s a világ iropalom ez elsőrágu műve Ráth Mór kiadásában fog megjelenni. A mutatóványokból, melyeket Dux e fordításból a lapokban közölt, itélve a munka nyereségére szolgál irodalmunknak.

— Zichy Antal, pestvárosi tanfelügyelő, 860 frtot ajándékozott az ottani iskola-alapnak.

— Az igazságügyminiszter új év napján emelkedett szellemű köriratban üdvözlé a bíróságokat s a körirat vége így szól; ha hi-vatásukat a törvényszavai és szelleme szerint gyakorolják; ha a bírói széken ugy, mint a kül-érintkezésekben mind azt, a mit tesznek és a mit mellőznek, a hivatás érzete, állásuk komoly méltósága vezérlel; ha távol a szenvedélyektől, ez izgalmaiktól, idejüket a tanulmány-nak s a tökélyesülésnek szentelendik; akkor azon epochalis nap, melyen hazánk első folyamodásu bíróságainak ujjaalakítását ünnepeljük, egyszersmind törvénykezésünk új felvirágzásának örök emlékeztető nagy napjává válik; s nemcsak a jelenkor fogja hálaadóját tiszteletben le-róni a bírák iránt, hanem a késő nemzedék is hálásan fog visszaemlékezni azon jeles férfiakra, a kik az ujjaüzletés rögös pályáján uttörők, vezérek és alapítók voltak.

— Az atheneum irodalmi és nyomdai részvénytársulat 200—200 frtot szavazott meg az Eötvös és Petőfi szobrok javára.

— A franczia akadémia Aumale herceget is megválasztá tagjának; Dupanloup, orleansi érsek pedig lemondott az akadémiai tagságról, Litré megválasztatása miatt. Ime, az incompatibilitás.

— Molnár Aladár, népnevelés-ügyünk szorgalmas munkája „Gazdasági népoktatás a hazában s külföldön szerzett tanulmányok szerént“ című füzetet adott ki, közművelődési dolgozatai második kötetének első füzetéül. A szakavatott műből lapunk is közölt mutatóványokat a „P. N.“ nyomán s így föllesleges itt ajánlanunk.

— A városi képviselő testületnek holnap d. u. 3. órakor gyűlése lesz.

— Mennyibe kerül egy reklam a „Magyar Polgár“ hirovatában? Ama lap homlokán azt olvassuk, hogy egy frtba soronként. Ha szükségünk lenne rá, egy pár forintot nem sajnálnánk, hogy ajánlatsuk t. lapírtasunkkal a „Keletet“, mint „a leghelyesebb politikát követő lapot.“

KÖZGAZDASÁG.

Gabonaár Kolozsvártt jan. 4.

(Alsó n. mérő, középpár.)

Tisztabúza 5 frt. 80 kr. Elegybúza 4 frt 20 kr. Rozs 4 frt. — kr. Arpa 2 frt. 30kr. Zab 1 frt. 90 kr. Törökbúza 4 frt 20 kr. Pityóka 2 frt. 70 kr. Marhahús fontja 19 kr.

A besztérczei piac (árak jan. 1. 1 ausz. mérő Búza 6 ft 70 kr., elegybúza 4 ft 70 k. rozs 4 ft 20 kr. kukorica — ft — kr. Zab 2 ft 10 kr. pityóka 1 ft 40 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznózsir 65 kr. Egy icze borsó — kr, len-cse, iczéje — kr. paszuly, iczéje — kr. Egy mázsa kenyérliszt 10 frt. Egy font marhahús 16. Egy mázsa széna 2 frt — kr. Egy öl tüzi-fa kemény 16 ft 20 kr. Mezei napi munkabér 60 kr.

A m.-vásárhelyi piac árai decz. 30. mérő tisztabúza, ausz. mérője, 6 ft 10 kr. elegybúza 4 ft 40 kr., rozs 3 ft 60 kr., törökbúza — ft — kr., zab 2 ft 30 kr, széna mázsája 2 ft 10 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosz-szu 12 ft. 50 kr. marhahús fontja 16 kr., kony-haliszt 12 frt — kr. borsó 24 kr., lencse — kr. paszuly — kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 3-án 5%. Metalliques 100 tr 61.40. Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 71 75. 1860. Kölcsön 103 50. Bankrészevény 823. Hitelintézeti részevények 334. frt 319.50 London 11 ft. st 115.55. f 20 kr Ezüst 114.50. Cs. kir. arany 5.40. 5/10 Napoleondor 9.21 5/10.

Urbéri kötvények: Magyarország 79.101. Temesi 70 25. Erdélyi 76.25. Horváthországi 63 25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyilttér*)

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosújvár Deésre, mindennap reggeli 8 órakor. Deésről Szamosújvár Kolozsvárra, minden nap délutáni 1 órakor. 1 személy ára 30 font szabad podgyással Szamosújvárig 2 frt. 40 kr., Deésig 3 ft. 20 kr — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délután 4 órakor egy személy ára Tordáig 2 frt. Felvintzig első és közbe-lő Coupe 4 frt. hátulú coupe 3 frt. 50 kr. 30 font szabad podgyással. Felvinczről Torda és Kolozsvárra minden nap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozsvár és Felvincz közötti naponta gyors kocsi me-netek mindég a vonatok indulására érkeznek oda, és megérkezésük után jönnek Kolozsvárra.

*) E rovat alatt közölttekt csupán a sajtóhatóság irányában vállalt felelősséget a szerk.

Előfizetési felhívás az „UDVARHELY” hirlapra.

Mintán szükségesnek mutatkozik oly közlöny megindítása, mely a székely központban jelenvén meg, innen a szélső határokig, sőt ha lehet még azokon túl is terjeszsze a hazaszeretet és közművelődés áldásdús eszméit, nyújtson tért a szellemi találkozásokra s a közszellem helyes irányban fejlődésére: ily céloktól vezéreltetve megindítjuk szerény lapunkat, azon reményben, hogy az mindentit: kedvesen fogadott vendége leendő a családnak.

Feladatunk az levén, hogy mostoha helyzetünk és körülményeinknél fogva szívós kitartással a fokozatos közművelődést sajtó útján is elősegítsük: lapunknak nem lehet célja pártpolitikát űzni s a kedélyeket háborgatni, hanem az erők egyesítése által a komoly és alapos művelődést terjesztve, a politikát, mint másodrendű tényezőt, független meggyőződés-sel az igazság és tudomány alapján tekintetbe venni ugyan, de a szellemi és anyagi haladásnak mégis alárendelni.

Szerencsések valánk belmunkatársakul városunk jelesebb erőit megnyerni, kik a jó ügy iránti méltánylatból szívesek voltak magukat folytonos közreműködésre lekötöztetni. Kérem tehát városunk és vidéke értelmisége szintén megígérje szellemi hozzájárulását; szabad remélnünk, hogy ügyes levelezőket is nyerezünk a távolabbi vidékekről lapunk számára. — A közlemények akár névvel vagy jeggyel, akár álnévvel vagy névtelenül tetszés szerint adhatók; csak a szerkesztőnek kell az író valódi nevét és állását tudnia.

Ohajtottunk volna lapunknak jeles szerkesztőt is nyerni; de a jelen átalakulási időben az illetők erre nem vállalkozhatván, kénytelen volt alulírt kiadó a szerkesztést is ideiglenesen magára vállalni; de mindenképp iparkodik fogunk e tisztnek is kielégítőleg megfelelni.

Ezek szerint már csak a t. közönségtől függ, hogy lapunkat anyagi tekintetben is kedvező helyzetbe juttassa, s így lehetőséget nyújtson arra, hogy nagyobb mérvben szerezhessen meg a szellemi erőket, a lapot élénkebbé és élvezetesebbé tegyék, sőt nem sokára hetenként kétszer megjelenő lappá alakíthassuk át; miért is minél számosabb előfizetés beküldéséért eszedzünk.

Az előfizetési díj: egész évre 4, negyedévre 1 forint o. é. Ez jelen viszonyainkhoz aránylag oly csekély, hogy így csak tömeges pártolás mellett tartható fenn hirlapunk.

Ezért tisztelettel fordulunk a t. cz. községi előjáró (földbírtokos, lelkész, bíró, jegyző, tanító, gazdatiszt stb.) urakhoz, hogy lapunkat részint megrendelni, részint másoknak is ajánlani szíveskedjenek.

Gyűjtőknek minden öt előfizetett példányra a hatodikát ingyen küldjük, bárki nevére címelve; havonként legalább két tudósítást küldő levelezők tiszteletpéldányra, esetleg más jutalomra is számolhatnak.

Az előfizetési díjakat alulírt kiadó, vagy helyette t. Imrei János reáltanodai tanár ur veszi át s jegyzi be, (az alsó-piaczón öv. Hikmanné háza emeletében, a barátok templomával szemben); a fizetett összegekről e célra nyomtatott nyugtát adnak.

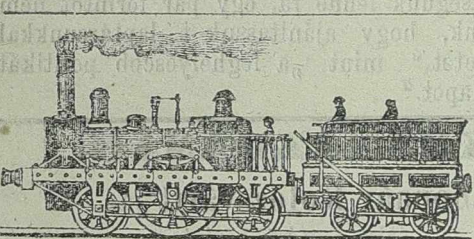
A kik postán küldik előfizetéseiket, méltóztassanak e célra postai utalványokat használni, melyek csak 5 krajczárba kerülnek és még rövid tudósítást is lehet rájuk írni.

Lapunk megjelenik minden **Kedden**. Ha elégséges pártolás mutatkozik, később hetenként kétszer fog megjelenni.

Kelt Székely-Udvarhelyt, 1872, január 2-kán.

SZOMBATHY I. M. jogtudor,

az „Udvarhely” hirlap kiadótulajdonosa és ideiglenes szerkesztője.

Magyar keleti vasút

A nagyváradi-kolozsvári vonalon 1872-ik évi Január-hó 1-jén új menetrend lép életbe.

Az eddigi 1. és 2. számú személyvonatok helyett az 5. és 6. számú gyorsított vegyes vonatok fognak közlekedni. A vegyes vonatok nem változnak.

A vonatok különbség nélkül Január 1-től fogva Kolozsvárig járnak s Nagyváradon a tiszavideki vonathoz csatlakoznak.

Egyideig **Gorbón** és **Sztánán** megállapodási helyek nyitnak.

A menetrendeket illetőleg az illető hirdeményekre utalunk.

Pesten, 1871, December-hóban.

A FŐIGAZGATÓSÁG.

Tiszta jó borok!!! Karvázy Gyula

csemege-, bor- és fűszer-üzletében kaphatók: pecsételt kupás (cylinder) üvegekben.

Jó asztali bor . . . . . 1 kupa . . . . . 48 kr.

Finomabb asztali bor 1 „ . . . . . 54 kr.

Bakator . . . . . 1 „ . . . . . 70 kr.

Legfin. 1862-i bakator félkupa . . . . . 50 kr.

Budai ó-bor vörös „ . . . . . 50 kr.

Minden kupás (cylinder) és félkupás üvegért a **betét** 10 krajczár és ugyanannyiban vissza is vétetik.

Figyelmeztetésül: a fennjegyzett borok a legjobb állapotban adatnak ki, nemkülönben vidéki megrendelések is a legpontosabban küldetnek el.

Karvázy Gyula,
Főter gróf Teleky-ház

(426)

5—25

Eladó új ház, Balásfalván.

8 nagy lak szobából, 2 konyha, 8000 mérő gabonáravaló magtár, 12 lóra való istálló, 1 nagy kocsi-szín; egész épület alatt pince, egész telek kőfallal bekerítve, szabadkézből eladó.

Értekezhetni tulajdonos **KOVÁRIG TIVADAR** Balásfalván.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

(382)

(11—12)

Guggenberger Pál

(Kolozsvárt, öter, Antos-ház)

ajánlja a t. cz. közsének dűsan berendezett

porcellán raktárát,

melyet az üzlet máskénti berendezésmiatt leszállított gyári áron végeken ad el.

Egyszersmind ajánlja minden időre gazdagon ellátott **férfi, nő- és gyermek**

czipő raktárát

bárszony, posztó, baell és többféle bőrből, izléses kiállításal legjobb anyagból készítve

példátlan jutnyos ár mellett.

Vidéki megrendelők mérték, vagy minta czipő beküldése mellett azonnal s pontosan teljesíttetnek meg nem felelők kicseréltetnek. A nála vett lábbeliknek jutányos kiigazítását elvállalja.

Végül ajánlja norinbergi és díszá czikkeit n. m. ütőbördőket és táskákat, sétapálcákat, esernyőket, esőköpenyket, késeket, evőeszközöket, ollókat, varró párnákat, ékszereket,

férfi lapokat

ugy mindenfélét ajándékok gazdag

kiállítását, valamint gyerekjáték tárt.

Stein János könyvereskedésében Kolozsvárt s általa minden könyvárusnál kapható:

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA 1872-dik szökő évre.

Szerkeszti **K. APP MIKLÓS.**

TARTALOM:

I. Naptár rész 1872-re. II. Szépirodalom, törtéti, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Kéltmény Medgyes Lajtól. 2. A kivégzett Török professor fogsági naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Toma, román népbálla. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Közli Ferencztől. 5. Újabb adatok Lovassy iszló felségvértési pöréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tökölönyé zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. hér Anna, népbálla, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Blanettől, fordította a száműzöttek lából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. E bál Mátyás királynál. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez.) Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Lengbeől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Móról. 15. Bölcshódal, Petrus Jótől. 16. Az ó sáncz szorosa, Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sári Lajostól. 18. Darwin nélete, Herman Ottótól. 19. A kádicsfalvi malom Székely népbálla. Közli Szűcs Mihály. 20. A galádok és takarékságról, Janet Pál után Sári Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nag események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sári Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esztétés 1563-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sári Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 9. A csendestengeri vasut pálya. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz fűtő gyárak felállításá. 33. A sajtókészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirat. 38. Posta. 39. Vasuti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni vásárok. 41. Teljes tisztí czimtár a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti czimtárral 1 frt 30 kr.

Czimtár nélkül 1 frt.

Erdélyi képes nagyobb naptár 1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

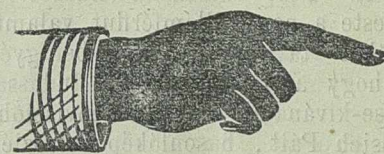
K Ö Z H A S Z N U

Erdélyi Képes Naptár 1872-dik szökő évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Sok képpel, tanulságos és mulattató olvasmányokkal.

Ára 26 kr.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orsos és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélposta indulása s érkezése, távirat, kamat-számítás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Panoráma.

Irta Székelyi Tiborcz. **Ára 25 kr.**

Erdély a rómaiak alatt.

Küfők nyomán írta Vass József a magyar tudományos akademia levelező tagja. Az erdélyi muzeum-egylet által a Haynald-díjjal jutalmazott pályamunka. Erdély térképével. n. 8-rét (XIV. 196 l.) **Ára 1 frt 50 kr.**